OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 80 ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.
Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . ƒ 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . „ 12.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 7 OCTOBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN: behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

BEDEVAARTEN NAAR MEKKA.

De schriktooneelen, die onlangs te Djedda in Arabie zijn voorgevallen, hebben de aandacht meer dan ooit gevestigd op het voorschrift der Mohamedaansche godsdienstleer om het graf van den Profeet te Mekka te bezoeken.

Het is ons daarom niet onbelangrijk voorgekomen om in eene korte beschouwing te treden der Regeringsvoorschriften, omtrent deze soort van bedevaarten, zoo als dezelven in onze Nederlandsch Indische bezittingen bestaan.

Wij vinden dezelven kort en bondig omschreven in *den Staat en het beheer onzer kolonien, volgens officiele opgaven, in den jare 1852 uitgegeven*:

„Het doen van bedevaarten naar Mekka, een der voorschriften van de Mahomedaansche leer, wordt door vele geraadpleegde verlichte belijders dier leer in deze gewesten beschouwd, als niet voor de geloovigen in zóó ver van Mekka verwijderde landen verpligtend, en is op Java en Palembang bezwaard door het opleggen aan inlanders van eene betaling van ƒ 110 voor elken pas naar Arabie. Van die betaling zijn vrij de kinderen beneden 12 jaren, die hunne ouders of vrienden derwaarts vergezellen. Tegen ontduikingen (welke bevorderd worden door de gelegenheid om over Riouw, Singapoer, Poeloe Pinang enz. naar Arabie te komen) is bepaald, dat ieder die van Mekka terugkeert, zonder bij vertrek uit de bezitting de ƒ 110 voldaan te hebben, het dubbel zal betalen.

Dit bezwaren van het gaan naar Mekka is niet alleen in het belang van het Gouvernement, maar in meerdere mate in dat der bevolking, want de bedegangers (hhadji) zijn, volgens hunne aloude instelling, ontheven van diensten ten behoeve van hunne hoofden en van het Gouvernement: zoodat de last dezer diensten voor de overige bevolking verzwaart naar gelang het getal hhadji's toeneemt. Bovendien moet zij tot het onderhoud van zulke gewijden bijdragen.

De gelden voor passen naar Arabie in 's Lands kas ontvangen, worden besteed om de bevolking te ondersteunen in den bouw en het herstellen van Mahomedaansche tempels: een arbeid, dien zij verpligt is kosteloos te verrigten."

Zijn die voorschriften in de tijden, welke wij beleven, voldoende? Deze vraag wordt op eene ontkennende wijze beantwoord in een ingezonden stuk voorkomende in *de Nederlandsch Indie* van 8 Augustus ll. No 11, waarin wordt aangedrongen op de noodzakelijkheid dat de waardigheid van hhadji niet meer door het Gouvernement worde erkend, en voorts het pelgrimsvaren naar Mekka belemmerd worde.

Dit stuk hier in deszelfs geheel of slechts gedeeltelijk terug te geven, achten wij onraadzaam. De stijl daarvan getuigt van zoodanige opgewondenheid dat hetzelve noodwendig moet geschreven zijn onder den eersten indruk der gebeurtenis, welke tot het schrijven daarvan aanleiding heeft gegeven.

Over de opname daarvan in een dagblad als de *Nederlandsch Indie*, bij voorkeur bestemd om in Nederlandsch Indie verspreid te worden, verwonderen wij ons ten hoogste.

Indien dat blad door die opname eene proeve heeft willen geven van hetgene zijne redactie onder drukpersvrijheid verstaat, dan is die proeve al zeer ongelukkig gekozen, en getuigt zij van verreraande onhandigheid in het aanwenden van middelen, om éénmaal opgevatte denkbeelden door te drijven, en van nog verdergaande onbekendheid met de pligten der journalistiek onder een Regeringsstelsel, hetwelk alleenlijk bestaat in zedelijk overwigt.

Om dat overwigt te behouden is het even noodig, om zich voor zorgeloosheid als voor onhandige maatregelen, welke het gevolg zouden zijn van ontijdig geopenbaarde vreeze, te wachten.

Dat er bij de Nederlandsch Indische Regering geene zorgeloosheid bestaat, daarvan getuigt genoegzaam het toezigt dat er op de gedragingen van degenen gehouden wordt, die de reize naar Mekka hebben ondernomen.

Die reize juist nu door nieuwe hinderpalen te belemmeren, zoude eene soort van vrees verraden, welke wel verre van het zedelijk overzigt der Europesche op de inlandsche bevolking te bevorderen, de strekking zoude hebben om te doen gelooven dat de Regering inderdaad beducht was voor die soort van bedevaartgangers, die voor het grootste gedeelte de plaats hunner bestemming niet eens bereiken, maar zich vergenoegen om te Riouw, Singapore of elders zich het onderscheidingsteeken aan te schaffen dat hun bij hunne terugkomst op Java den vrijbrief van lediggang en aanzien zal bezorgen.

In één opzigt zijn wij het met den schrijver in *de Nederlandsch Indie* eens. Het is daar waar hij zegt: „Men vreeze niet voor onze mohammedaansche bevolking, wanneer dezelve voor het overige goed behandeld wordt; zij zal rustig blijven, wanneer de middelen aan het fanatismus worden ontnomen om kwaad te stichten."

Een enkele raad zij het ons vergund aan dat blad te geven. Het is deze: Zij redenere naar hartelust over mohammedaansch regt en over de niettoepasselijkheid van de leer der staathuishoudkunde in het Oosten: dit zal niemand schaden; maar zij wachte zich in den vervolge om stukken openbaar te maken die, indien haar blad in Nederlandsch Indie meerder gelezen werd, den verspreiders wel eens zouden blootstellen aan de toepassing der strafbepalingen bij Art. 26 van *het Reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indie* bedreigd tegen hem die door verkochte of verspreide drukwerken „haat en verachting zal hebben opgewekt tusschen verschillende klassen der bevolking."

Het zij verre van ons dat wij eenig boos opzet daartoe bij de *Nederlandsch Indie* zouden willen veronderstellen, maar onvoorzigtigheid is in dit opzigt bij de wet mede strafbaar gesteld.

Reductie.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT,
van den 2de *October* 1858. №. 79.

Bij koninklijk besluit van den 8sten Mei 1858 no. 46, is aan den heer J. F. R. S. van den Bossche verleend een eervol ontslag als gouverneur van de Nederlandsche bezittingen ter kuste van Guinea, met dankbetuiging voor de door hem bewezene diensten; en tevens bepaald, dat hij zal terugtreden in zijne vroegere positie van Oost-Indisch ambtenaar met verlof in Nederland.

DE SCHOOLMEESTER EN ZIJN BROEDER.
OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR J. M. E. DERCKSEN.

V.

Het was een drukke dag in de woning van den Heer Retelman, een der hoofd-ambtenaren bij een onzer Ministerien. Men had daar het berigt ontvangen, dat eene nicht van Mevrouw, die uit de Indiën in het vaderland was teruggekeerd, door den Heer des huizes, die haar uit Rotterdam had afgehaald, zou worden binnengeleid. Reeds stond de pendule op twaalf uren en reeds ten half één ure zou de trein, waarmede zij zouden komen, in de residentie arriveren. Geen wonder dus dat Mevrouw het vreesselijk druk had met het geven van bevelen en de meiden niet minder met die bevelen uit te voeren; zoodat de eerste tot op het laatste oogenblik had moeten wachten met zich te kleeden, en de laatsten nog bezig waren met „schikken en mikken" toen men den spoortrein reeds in de verte hoorde fluiten.

Gelukkig echter voor de vrouw des huizes kwam alles nog bij tijds in orde; en juist had zij de receptie-kamer met eenen tevredenen blik overzien en een dito blik van tevredenheid in den spiegel geworpen, die haar en haar toilet weêrkaatste, toen eene vigilante voor de huisdeur stil hield, waaruit eerst Mijnheer Retelman, een man van een achtenswaardig uiterlijk, en vervolgens eene dame stapte, welke wij de eer hebben u als Mevrouw de weduwe van Deurne voor te stellen en die, hoewel door de vermoeijenissen der reis een weinig bleek en afgemat er uitziende, ondanks hare veertig jaren, hare aanspraak op den naam eener bevallige vrouw nog niet geheel behoefde op te geven.

Eene hartelijke verwelkoming volgde, waarbij menige traan werd gestort door de beide vrouwen, die elkander sedert jaren niet gezien hadden.

De koffij werd geschonken, de broodjes werden voorgediend, toen Mevrouw Retelman het stilzwijgen, dat gedurende de eenige oogen blikken geduurd had, afbrak, met de woorden, tot Mevrouw van Deurne gerigt: „Wel Marie! Welk een slag heeft u getroffen. Weinig had ik gedacht u hier te ontvangen, zonder den Majoor."

„Ja, wel is het een slag voor mij, Anne" klonk het antwoord, „en dat in zoo'n korten tijd. Woensdags is hij pas gaan liggen en den volgenden Dingsdag was hij een lijk. Och, ik moet er niet aan denken. 't Is waar, van achteren beschouwd, moet ik zeggen dat hij al sedert verscheidene maanden niet was zoo als hij behoorde; maar ik dacht, dat zal wel weêr overgaan. En hij zelf zag er ook geen gevaar in. Evenmin de scheepsdocter, die nog twee dagen voor zijn dood tot hem zeide: „Gij zult wel weêr herstellen, Majoor! maak u maar niet ongerust," waarop mijn man antwoordde: „Ik maak mij niet ongerust, Doctor! Ik heb den dood al zoo dikwijls onder de oogen gezien, dat ik niet meer bang voor hem ben." Nu, ik kan dan ook niet zeggen dat hij in het oogenblik van sterven eenige vrees heeft betoond. Tot het laatste toe bleef hij kalm."

„En heeft de Docter niet gezegd wat de kwaal van den overledene was?" vroeg Mijnheer Retelman.

„Hij sprak van leverziekte, maar *zeker* scheen hij het niet te weten, dit bleek mij althans uit zijn verzoek, om het lijk te mogen openen, ten einde dit juist te kunnen zeggen. Ik wilde dit echter niet; het was al verschrikkelijk genoeg te moeten gedoogen dat men zijn lijk over boord wierp."

„Ja, wel is 't vreesselijk, het overschot van iemand, die men heeft lief gehad, aan het woelende element te moeten afstaan, en zoo zelfs het voorregt te missen zijn graf van tijd tot tijd te kunnen aanstaren," sprak de Heer des huizes.

„O, ik zal 't nooit vergeten," klonk het weder uit den mond van Mevrouw van Deurne. „Ik kan het gevoel niet beschrijven, dat mij beving, toen ik het een, twee, drie in Godsnaam, over het dek hoorde klinken. Hij was zoo'n goed man, altijd opgeruimd en tevreden."

Wij gelooven dat de spreekster hier het bekende *De mortuis nil nisi bene* toepaste; want somtijds had zij zich bij het leven van haren man wel eens over diens opvliegendheid van karakter beklaagd. Nu, 't is dan toch ook wel goed, dat de dood de gebreken der menschen met den mantel der liefde doet bedekken, om alleen het goede der overledenen te doen uitkomen.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, van 19 Mei 1858 la. H. & A no. 3, is de Oost-Indische ambtenaar, met verlof in Nederland, mr J. Loudon, laatstelijk referendaris ter algemeene sekretarie van Nederlandsch Indie, gerekend van en met den 13den dier maand, ter beschikking van den fd. secretaris-generaal, tijdelijk bij het departement van kolonien werkzaam gesteld.

Civiel Departement.

MAGTIGING VERLEEND:

Tot de uitreiking aan G. A. Magnin, eervol ontslagen officier van gezondheid der derde klasse bij Z. M. marine, eener akte van toelating der genees en heelkundige praktijk te Modjokerto (residentie Soerabaija).

Militair Departement.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan de eerste luitenants der infanterie F. A. Schiebelhout en W. J. Lindgreen.

Verpachting van 's lands middelen op Java en Madura voor 1859.

Krachtens art. II der ordonnancie van 8 September jl. (staatsblad no. 108) en art. 4 der ordonnancie van 25 Sept. jl. staatsblad no. 110) maakt de Directeur der Middelen en Domeinen bekend, dat de verpachting van 's lands middelen op Java en Madura voor 1859 zullen plaats hebben in de maand October aanstaande, als volgt:

1o. Van de Opiumpacht in de gewesten:

Bantam, Batavia, Buitenzorg en Krawang, te Batavia op Donderdag den 21sten:
Samarang, Kadoe, Bagelen, Banjoemaas, Soeracarta, en Djocjocarta, Samarang, op Donderdag den 21sten;
Madioen en Patjitan te Madioen, op Donderdag den 28ste;
Soerabaija en Kediri, te Soerabaija, op Maandag, den 25sten;

2o. Van de andere pachten in de gewesten:

Bantam te Serang, op Maandag, den 18den;
Batavia te Batavia, op Donderdag, den 21sten;
Buitenzorg te Buitenzorg, op Zaturdag, den 23sten!
Krawang te Poerwacarta, op Donderdag, den 14den;
Samarang te Samarang, op Donderdag, den 21sten;
Kadoe te Magelang, op Dingsdag, den 26sten;
Bagelen te Poerworedjo, op Donderdag, den 28sten;
Banjoemaas te Banjoemaas, op Zaturdag, den 30sten;
Soeracarta te Soeracarta, op Maandag, den 25sten;
Djokjocarta te Djokjocarta, op Zaturdag, den 30sten;
Madioen te Madioen, op Donderdag, den 28sten;
Patjitan te Patjitan, op Zaturdag, den 30sten;
Soerabaija te Soerabaija, op Maandag, den 25sten;
Kediri te Kidiri, op Donderdag, den 28sten;

3o. Van de Opium- en andere pachten in de gewesten:

Cheribon te Cheribon, op Zaturdag, den 16den;
Tagal te Tagal, op Maandag, den 18den;
Pecalongan te Pecalongan, op Dingsdag den 19den;
Japara te Patti, op Zaturdag, den 28sten;
Rembang te Rembang, op Woensdag, den 27sten;
Pasoeroean te Passeroean, op Dingsdag, den 26sten;
Probolingo te Probelingo, op Donderdag, den 28sten;
Bezoeki te Bezoeki, op Zaturdag, den 30sten;
Banjoewangi te Banjoewangi, op Maandag den 25sten;
Madura voor het regentschap Madura te Bangcallang op Maandag, den 25sten;
voor de regents. Pamacassan en Sumanap te Pamacassan, op Zaturdag, den 30sten;

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Courant* van den 29 September 1858 No. 78, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de agenten der Samarangsche wees- en boedelkamer te Salatiga, van wijlen den heer Joseph Metzger.

Door de agenten der Soerabayasche wees- en boedelkamer te Probolingo, van wijlen den Chinees Kwat Tjienkwie.

Door de agenten der Soerabayasche wees- en boedelkamer te Malang, van wijlen den heer P. C. Bosch.

Door de wed. F. Wessels, geb. van Hooft, te Soerabaya, van wijlen den heer F. Wessels.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

In de maand October op Woensdag den 20sten.
" " " November " Woensdag den 3den en Vrijdag den 19den.
" " " December " Zaturdag den 4den en Maandag den 20sten.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Vrijdag den 8den October 1858.

Voor de woning van den kapitein Kuijpers aan den Grisseeschen-weg.

Op Zaturdag den 9den October 1858.

Voor 's lands civiel bouw-departement alhier van afgekeurde gereedschappen.

Op Maandag den 11den October 1858.

Voor de toko van den Maleijer Mohamat Tair te Katapang.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, C. F. ROSEMEIER, *van Gijen*. (988)

STERFGEVALLEN.

In den avond van den 24sten dezer, overleed alhier, in den ouderdom van 43 jaren, de adjudant onderofficier E. A. J. SCHMITT, in leven Magazijnmeester der artillerie 4de klasse.

SOERABAYA, *De Kommissarissen*,
30 *September* 1858. P. ELSHOUT.
(973) *Kapitein Magazijnm.*
FREDERIKS.
Adjudant Onder-officier.

Den 3den dezer overleed de WelEdele Heer P. F. LANGE, in den ouderdom van 56 jaren, diep betreurd door zijnen zoon

SOERABAYA,
5 *October* 1858. CHRISTIAAN LANGE.
Eenige kennisgave. (1006)

VENDUTIEN.

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Vrijdag den 8sten October a. s.

Ten huize van den kapitein der artillerie J. W. E. KUIPERS aan den *Grisseeschen weg*.

DOOR

MARTENS & CO.

Van goed onderhoudene **Meubelaire Goederen**, als **Ledikant**, **Kasten**, **Stoelen**, **Tafels**, **Banken**, **Consoles**, **Knapen**, voorts een uitmuntend gedresseerd **Sandelwood rijpaard**, en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt. (997)

VENDUTIE.

Op den 11den October a. s.

Bij MOHAMAT TAIR, in de kampong *Ketapang*.

Van DRILLS, WIT LINNEN, FIJN GORDIJNGOED, DAMES KLEEDJES, JACONETS, enz enz., DIVERSE DRANKEN, SPEELGOED, AARDEWERK, STELLEN BORDEN-DRAGERS, alsmede GOUD en JUWEELEN.

Goederen kunnen worden bijgebragt.

(979)

VENDUTIE

Op Dingsdag den 12den October 1858.

BIJ

MOSSEMBEKKER & CO,

in de *Kalisosok* No. 2.

Van EENE PARTIJ FRAAIJE SCHILDERIJEN, RONDE TAPIJTEN en ALKATIEVEN, MODERATEUR LAMPEN, HEEREN HEMDEN, ZIJDEN en BAREGE SHAWLS, DIVERSE FRAAIJE JAPONNEN, LAMPE KOUSJES, TOILET SPIEGELS, GEMAAKTE DASSEN, PORCELEINEN THEE SERVIEZEN, VOETEN BANKJES, ZADELS, PORCELEINEN DESSERT BORDEN, ZAKKEN, KOUSEN, COGNAC, HAANTJES BIER, enz, enz. (945)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Woensdag den 13den October 1858.

ten huize van den Heer

J. J. REMMERT.

op het Rustenburger pad.

DOOR

L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

Van eenen zeer netten en goed onderhouden INBOEDEL als:

Zes fraaije IJZEREN LEDIKANTEN, MATRASSEN, eene fraaije goed loopende PENDULE, KASTEN, SPIEGELS, TAFELS, BANKEN, STOELEN, LAMPEN en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt. (1007)

VENDUTIE

Op Donderdag den 14den dezer.

In eene der conducteurs woningen in de *Werfstraat*.

Van eenige MEUBELAIRE GOEDEREN, van wijlen den magazijnmeester 4de kl. E. A. J. SCHMITT.

De Commissarissen in den boedel,

P. ELSHOUT. { *Kapt. Magazijnm. der Artillerie.*

(983) FREDERIKS. { *Adj. onderoffi. der Artill.*

UITBESTEDING.

Op den 15den October a. s. des morgens ten 9 uur zal door den Administrateur van het garnizoen te *Kediri*, eene HERUITBESTEDING worden gehouden voor de LEVERING VAN VIVRES, ten behoeve der troepen aldaar, gedurende het jaar 1859.

De voorwaarden zijn opgenomen in de *Javasche Courant van den* 28sten *Julij* 1858, No. 60.

SOERABAYA, *De Onder Intendant der 2de klasse*
30 *Sept.* 1858. *in de 3de Militaire Afdeeling op Java*
(963) Hk. VEMER.

VENDUTIE.

Op Zaturdag den 16den October, a. s.

DOOR

E. FUHRI & CO.

Van EENE GROOTE PARTIJ IJZER- en KOPERWERK, geschikt voor huistimmerbouw, als IJZEREN en KOPEREN SCHARNIEREN, diverse soorten SCHUIVEN en KNIPPEN, BESTE HANG-, KAST-, KAMER- en VOORDEURSLOTEN, FRANSCHE VEERSLOTEN, GRENDELSLOTEN. Voorts een groot assortiment ZAAGen IJZERVIJLEN, HOUTRASPEN, STEEK- en HAK-

---

„Hoezeer ik u beklaag," merkte de gastvrouw op, „moet ik echter erkennen dat er veel is dat uw ongeluk minder ondragelijk maakt, dan zulks bij anderen het geval is. Uw man heeft u ten minste niet onverzorgd achtergelaten."

„O neen, Anne! Hoewel ik zuinigjes zal moeten leven, daar ik, mijn pensioen van duizend gulden medegerekend, over niet meer dan zes-en-twintig honderd gulden 's jaars zal kunnen beschikken, kan ik het er echter eenigzins mede doen. Ik zeg eenigzins, want gij zult mij toestemmen dat het zeer weinig is, om er op den voet van te kunnen leven, als mij, naar mijne levenswijze in Indië te rekenen, betaamt. Ik dien mij toch in de wereld nu en dan te doen zien. Ik moet eene kamenier, een keuken- en een werkmeid hebben. Misschien dat ik de laatste in later tijd zal kunnen doen vervangen door de zwarte meid, die ik heb medegebragt, en die ik toch ook niet kan wegzenden; maar dat zal dan ook al het eenige zijn, wat ik doen kan, om het getal mijner bedienden te verminderen."

Mevrouw Retelman wisselde met haren echtgenoot een veel beteekenenden blik, welke scheen aan te duiden, dat zij het niet geheel met nicht eens was over het getal der dienstboden, door deze benoodigd; doch zij was te beleefd om dien blik van eenige opmerking dienaangaande te doen vergezeld gaan. Beter achtte zij het met een allerliefst glimlachje te zeggen; „Nu, lieve Marie! Gij hebt nu vooreerst uw intrek bij ons; en gij kunt dus op uw gemak alle die schikkingen maken, welke gij noodig oordeelt."

„O gij zijt wel goed, Anne, en ik zou zeker niet geweten hebben wat te beginnen zoo ik u niet gehad had. Men is als vrouw zoo gegéneerd en zoo afhankelijk, dat men waarlijk zich zeer gelukkig gevoelt eene familie te vinden, welks hoofd is als uw man, die zijne gewigtige zaken misschien op zijde heeft geschoven, om mij te Rotterdam af te halen."

„Maar nicht, dat deed ik gaarne," klonk het antwoord. „En zoo ik u kan van dienst zijn in zaken, waarmede de dames minder bekendheid hebben, dan hebt gij maar te spreken."

„Ja, neef! Nu gij er toch van spreekt, wilde ik u eens iets vragen, dat gij zeker wel zult weten. Kort voor zijn dood heeft mijn man nog een testament gemaakt voor den kapitein van 't schip en twee matrozen als getuigen. Heeft zoo'n stuk eenige kracht."

„Wel zeker, nicht!" antwoordde Mijnheer Retelman, „wel zeker. Maar hoe vreemd dat uw man daaraan niet eerder gedacht heeft."

„Hij had reeds vroeger te Samarang een testament gemaakt, waarin hij mij stelde tot erfgename van al wat hij soude nalaten; maar later meende hij die bepaling te moeten herroepen, althans in zooverre dat hij zijnen broeder of diens afkomelingen legateerde eene som van tien duizend gulden. Gelukkig echter heb ik het van hem kunnen verkrijgen dat hij mij gedurende mijn leven de vruchten van die som liet genieten, die mij bij mijne beperkte inkomsten niet onverschillig konden zijn."

„Gij spreekt daar van een broeder, nicht!" zeide de Heer des huizes. „Ik wist waarlijk niet, dat hij er een had."

„O ja, maar weet u ik zeg 't maar tegen niemand. Dat behoeft niet. Hij is schoolmeester te Oostervoort, een klein stadje, naar ik hoor."

„En heeft hij aan dien broêr een gedeelte van zijn boedel gemaakt" sprak Mevrouw Retelman op vragenden toon. „Mij dunkt als men getrouwd is, dan is toch de vrouw het naast."

„Nu ja! van daar dan ook dat hij mij de vruchten laat tot aan mijn dood; maar daar ons huwelijk kinderloos was, wilde hij niet mij in den vollen eigendom van den geheelen boedel laten; waardoor mijne dochter uit het eerste huwelijk bij mijn overlijden datgene genieten zou, wat hij meende dat aan zijne bloedverwanten toekwam. En ik moet zeggen dat ik, voor het geval dat ik het eerste overleden ware, er even zoo over zou gedacht hebben."

„Oostervoort . . . . Oostervoort, van Deurne," bromde de hoofd-ambtenaar voor zich zelven en riep eensklaps lui-

BEITELS, enkele en dubbele SCHAAFBEITELS, HOUTSCHROEVEN, DRAADNAGELS, eene groote partij DEUR- en POORTHENGSELS, IJZEREN VOGELKOOIJEN, COPIEERPERSEN, BESTE ENGELSCHE MODERATEUR LAMPEN, AMERIKAANSCHE KLOKKEN, in bronzen kast, loopende acht dagen, TOOVERLANTAARNS, SCHILDERIJEN, DOMINOSPELLEN SCHAAK- en TRICTRAC-BORDEN, BOUWDOOZEN en CUBIC METHAMORPHOSEN (LEGKAARTEN) voor kinderen, TRANSPARENTE NACHTLAMPEN, POMP-INKTKOKERS, SCHRIJFCASSETTES, LEIJEN en GRIFFELS, INKT in groote en kleine kruiken, ZAKPORTEFEUILLES, BIBLIORAPHTEN ens, ens.
(999)

VENDUTIE.

Op de vendutie van den 20sten October a. s.

BIJ D. D. VAN BOECKHOLTZ,

Zal worden verkocht, de nagelatene GOEDEREN van wijlen den officier van gezondheid 2de klasse Dr H. G. A. Jahn.

Verders 100 **Jattiehouten Balken** van 12 tot 20 voeten lang en 6, 8 en 10 dm. Rhijnl. maat vierkant, **Sierappen, Waliekoekonhouten dolken**, geschikt voor hoomen van rijtuigen, **Ledige watervaten, Sla Olie, Pleet** en **Glaswerk, Lampen, Lakwerk, Genever, roode wijn, Brandij, Loodwit, Terpentijn, blikken Verw, Postpapier, Zeep, Spijkers, Eau de Cologne, Hoofddoeken, Kains, Sarongs, Speelgoed, Europeesch** en **Kair Touw, Casserolles, Lampenbollen** en **Lampenglazen, Bendies, Palankijns, Meubelen** enz. en voor rekening van belanghebbenden, 50 **vaten Meel**, min of meer beschadigden aangebragt per *Christiaan Huijgens*, kapt. J. van Katwijk. (1009)

VENDUTIE.

Op Woensdag den 27sten October 1858.

Zullen te *Grissee* de ondervolgende perceelen, behoorende tot den failliеten boedel van den alhier woonachtigen Arabier Sech Oemar bin Osman Bahasoan, publiek worden verkocht; als

Een ERF met het daarop staande STEENEN met pannen gedekt HUIS, gelegen in de maleidsche kamp te *Grissee*, verponding nummer 284.
Een IDEM als boven, gelegen in de kampoong *Poelo* te *Grissee*, verponding No. 321.
Een IDEM als boven en bijgebouwen, te *Petjakran*, verponding No. 386.
Een vijfde aandeel in zeker ERF, idem, als boven, verponding No. 392, en
Een ERF gelegen in de kampoong *Poelo*, verponding No. 316.

Grissee, *De Agenten der Soerabayasche den 27sten Sepember 1858. boedelkamer van Grissee,*
D. W. VAN HUTTEN.
(957) W. TAWARIS.

UITBESTEDING.

Op Zaturdag den 30sten October 1858

Zal door den ondergeteekende, ten zijnen kantore onder nadere goedkeuring, publieke uitbesteding worden gehouden van de leverantie van ZES HONDERD DUIZEND STUKS GEWONE METSELSTEENEN, bestemd voor het eiland *Banda*.

De voorwaarden waarop deze uitbesteding zal geschieden, liggen ter lezing ten kantore voornoemd, terwijl het standmonster aldaar ter bezigtiging voorhanden is.

De Hoofd Ingenieur, Chef der 4de Waterstaats Afdeeling.
(960) **H. DE BRUIJN.**

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP PALEMBANG.

Kapt. Roseboom.

Vertrekt naar Batavia via Samarang op Maandag den 11den a. s. Adres, bij
De Agenten
(1000) B. KOPERSMIT & CO.

HET STOOMSCHIP MENADO.

Kapt. Couteron.

Vertrekt op Vrijdag den 15 October a. s. naar Makasser, Timor Koepang en de Molukkos. Adres bij
De Agenten,
(1011) B. KOPERSMIT & CO.

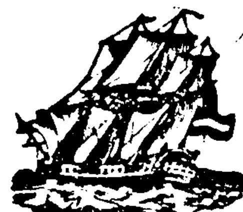
VERTREK VAN SCHEPEN.

TER BIJLADING NAAR AMSTERDAM

wordt ruimte aangeboden in het Nederlandsche schip *ATLAS*, Kapt. B. Bakker. Voor informatie adres
De Agenten,
(924) **P. KERVEL & CO.**

NAAR ROTTERDAM

Zal in het begin der maand *December* vertrekken,
Het voor den overvoer van Passagiers zoo gunstig bekende Nederlandsche schip

EUROPA.

Kapt. J. G. Tromp.

Familien en bijzondere personen, van deze gelegenheid wenschende gebruik te maken gelieven zich te vervoegen bij de Heeren Reijnst en Vinju te Batavia en alhier bij den gezagvoerder in het *Java-Hotel* en bij
De Agenten,
(998) ANEMAET & CO.

BEKENDMAKING.

De Ingenieur der Gouvernements Telegrafen in Nederlandsch Indie, brengt bij deze, met referte aan het tarief, opgenomen in de *Java Courant* van den 20sten Junij 1857 en de provisioneele voorwaarden voorkomende in de *Java Courant* van 9 Mei bevorens, ter algemeene kennis dat het **TELEGRAAF-KANTOOR TE ANJER** met *Maandag den 4den October* aanstaande voor de publieke correspondentie wordt opengesteld.

Batavia, *De Ingenieur voornoemd,*
den 1sten October 1858. (972) **J. GROLL.**

De ondergeteekenden, zich refererende aan de annonce van den WelEd. Heer C. Wiegers, Instituteur te *Voorst*, voorkomende in den *Oostpost* van den 13den en *Java Bode* van den 22sten September ll., kunnen, zoowel wegens de gezonde ligging der plaats en de zeer doelmatige en ruime inrigting van zijn Instituut, als om zijne wel bekende kunde en braafheid, de liefderijke wijze waarop de jonge lieden door zijn Ed. en Echtgenoote worden verpleegd, en de goede resultaten, welke zijne geheele inrigting bij voortduring opleveren, met alle ruimte belanghebbende ouders en voogden aanbevelen.

BARON VAN ITTERSUM.
Burgemeester van Voorst.
DR. W. G. BRILL.
Schoolopziener 3de Distr.
(992) *van Gelderland.*

HOUDERS VAN HET COGNOSSEMENT

OVER

	No. 1/9	NEGEN KISTEN.
Soeracarta.	10/11	VIER EIKENHOUTEN SPIEREN,
Soerabaya.	12	EEN id. SPIL.
	13	EEN SCHOORHOUT.
vVvH & DC & C.	14	EEN HEFBOOM.
Amsterdam.	15	EEN SCHOORHOUT.
	16	VIJFTIEN KOPPELSTEENEN.
	17	TWEE LENGTE PIJPEN.
	18/4	ACHT en TWINTIG PIJPEN.

Alhier aangebragt per het Nederl. schip **CHRISTIAAN HUIJGENS**, Kapt. J. van Katwijk, en afgeladen door de Heeren Paul van Vlissingen en Dudok van Heel te Amsterdam, gelieven zich ten spoedigste bekend te maken
(987) Bij J. F. VAN LEEUWEN & CO.

HOUDERS VAN COGNOSSEMENTEN OVER

P & S R 50 ledige leggers, afgeladen door G. A. Cramer, te *Amsterdam*.
P & S R 1/80 80 ledige leggers, afgeladen door P. & S. Rendorp, te *Amsterdam*.

Aangebragt per ZEELUST, kapitein J. A. Knaap, gelieven zich bekend te stellen bij
(996) **B. KOPERSMIT & CO.**

DE VERIFICATIE DER SCHULDVORDERINGEN

in den faillieten boedel van Oei Whaij Tien zal op den 7den October eerstkomende in het lokaal der Weeskamer plaats hebben. (990).

De trekking der Geld-Loterij groot *f* 100,000.--

TEN BEHOEVE VAN DEN

SAMARANGSCHEN SCHOUWBURG

EN DE

MUZIJK-VEREENIGING ST. CICILIA.

ZAL PLAATS HEBBEN

op Donderdag den 14den October, des morgens ten 9 ure in het Lokaal van den *SCHOUWBURG*. (989)

f 10,000

IN LEEN te bekomen op Hypotheek. Te bevragen bij (1006) HAMMELBURG.

Het snelzeilende Engelsch schoenerschip.

ALICE MARTIN,

onlangs gekoperd, kopervast, metende 85 ton.
Nadere informatiën te bekomen, bij
(980) MACMILLAN MARTEN & CO.

---

der uit: „Als ik mij wel herinner, heb ik dien naam ergens gezien of gehoord. Wacht! ik herinner 't mij al. Een mijner vrienden, die een neef is van een der predikanten in dat plaatsje, heeft mij onlangs eenige guldens uit den zak geklopt, door mij te verzoeken op eene lijst te teekenen voor vrijwillige giften ten behoeve van de weduwe diens onderwijzers; 't moet een zeer verdienstelijk mensch zijn geweest, naar ik hoor!"

„Hij zou dus dood wezen?" vroeg Mevrouw van Deurne.

„Helaas, ja! ik zeg helaas, omdat ik mij eene bijzonderheid herinner, die mij zeer ter harte gaat. De man, zegt men, heeft zich letterlijk dood gewerkt, om in de behoeften van zijn gezin te kunnen voorzien; iets wat hem toch maar ten halve gelukte."

„Och heer! dat is ongelukkig," riepen de beide dames als uit eenen mond uit.

„Ja, wel ongelukkig," hernam de brave hoofd-ambtenaar, „Ja wel ongelukkig en het wordt hoog tijd, dat de staat iets voor den onderwijzer en diens gezin gaat doen, wil men bij hem niet den moed en de geestkracht geheel en al uitdoven.

Het is toch pijnigend voor ons gevoel, te zien, hoe de man, aan wien een geleelte van de taak, die de Staat te vervullen heeft, wordt opgedragen, te worstelen heeft niet alleen met de eigenaardige moeijelijkheden aan zijne betrekking verbonden; maar zelfs somtijds met kommer en ellende, o, ik heb achting voor iedereen, die nuttig is in zijn stand; maar de onderwijzer, die trouw zijne pligten vervult, bezit mijne sympathie in hooge mate."

Mevrouw van Deurne keek nef eenigzins verwonderd aan. Zij begon het een beetje meer *fashionable* te vinden een schoolmeester in hare familie te hebben.

„Ja, in hooge mate," ging de spreker voort; „wat zou de Staat zijn, zonder onderwijs; wat het onderwijs, zonder bekwame en gemoedelijke onderwijzers. Zij zijn het toch, aan wien de Staat zijne toekomst voor een groot gedeelte in handen geeft; want volksopvoeding, volksgeluk en volksbestaan zijn nauwer aan elkander verbonden dan men somtijds denkt."

„Manlief! wat draaft ge weêr door. Bedenk toch dat wij vrouwen uwe hooge vlugt van denkbeelden niet zoo gemakkelijk kunnen volgen," viel zijne gade hem in de rede en zich tot Mevrouw van Deurne wendende, voegde zij er bij: „Gij kunt niet begrijpen hoe mijn man in vuur geraakt, als hij dat *chapitre* aanroert; hij heeft nog pas onlangs met een zijner kennissen daarover van 's avonds acht tot elf ure geredeneerd en nog werd door beide heeren, het gesprek niet dan met onwil gestaakt."

„'t Is ook een allerbelangrijkst onderwerp Anne! hoewel ik beken dat het welligt voor dames minder aangenaam en onderhoudend is."

Mevrouw van Deurne bleef eenige oogenblikken in gepeins verzonken daar zitten. Zij begon te begrijpen dat er nog een andere maatstaf was, om de waarde eener maatschappelijke betrekking mede af te meten, dan die welke hare Indische familie haar geleerd had te gebruiken. Onwillekeurig maakte zij eene vergelijking tusschen haar, de officiers-weduwe, die men een pensioen toestond, geevenredigd aan de diensten van haren overledenen echtgenoot aan het Rijk bewezen en die van den onderwijzer, wie het medelijden der particulieren moest ter hulp komen, om haar voor nijpend gebrek eenigermate te behoeden.

Twee dagen later ontving de schoolmeesters-weduwe een brief van den heer Retelman, waarin deze haar namens zijne nicht kennis gaf van het overlijden des Majoors. Die brief bevatte een bankbiljet van veertig gulden, welke Mevrouw van Deurne, wie het niet aan goedhartigheid ontbrak, maar alleen aan de kracht om zich boven vooroordeelen te verheffen, hem verzocht had in te sluiten. Hoe de twee muntbiljetten van tien gulden daarbij kwamen, die in het bankbillet waren gewikkeld, was het geheim van den braven Hoofd-ambtenaar.

(*Vervolg en slot in het eerstkomend Nummer.*)

SOERABAYA, 7 OCTOBER 1858

TELEGRAM.

Den 5den dezer 's middags ten 12 ure ontvingen wij per telegraaf berigt dat het stoomschip, medebrengende de per overlandmail uit Europa verzondene brieven en nieuwspapieren, loopende uit Nederland tot den 25sten Augustus ll. in den middag van den 4den dezer te Batavia is aangekomen.

Uit Nederland wordt evenmin als uit andere landen eenig politiek nieuws medegedeeld.

De onderzeesche Telegraaf tusschen Engeland en Amerika is in volle werking.

HANDELSBERIGTEN.

Hoewel de handel weinig levendigheid vertoonde, blijven de meeste artikelen zich ferm op hunne vorige prijzen staande houden.
Koffij onveranderd.
Thee vast.
Suiker nog *f* 33½ waard.
Tabak meerder vraag vindende.
Huiden meerder gezocht.
Indigo vast en levendig.
Rijst verlaten.

— Met belangstelling namen wij kennis van een, door den Heer jhr. J. C. Reynst. oud vice-president van den Raad van Nederlandsch Indië, ontworpen plan tot daarstelling eener inrigting voor jongens-weezen te Soerabaya.

Daar, volgens art. 26 van dit plan hetzelve in geheel Ned. Indië zal worden verspreid, vermeenen wij voorloopig met eene korte opgave van het doel te kunnen volstaan.

De genoemde inrigting zal, op den voet der weldadige instelling op Rijsselt bij *Zutphen*, bekend onder den naam van *Nederlandsch Mettray*, worden geschoeid en strekken, om jongens-weezen en verlaten of hulpbehoevende kinderen van Europeanen of daarmede gelijk gestelde personen op te leiden voor ambachten en hoogere vakken van industrie.

Dit ontwerp heeft bereids eene gunstige beschikking van regeringswege mogen ontvangen en zal worden daargesteld uit door de particuliere weldadigheid zamen te brengen gelden, waartoe de inteekeningslijsten overal zullen worden rondgezonden.

Wij wenschen van harte, dat het edele doel, hetwelk zich de Heer Reynst met dit plan heeft voorgesteld, algemeene medewerking zal ondervinden en hopen, dat deze korte aanbeveling daartoe het hare moge bijdragen.

— De in de Lampongs woonachtige handelaar Maas Tegas, tevens djuragan van eene praauw majang, had aan den Chinees Lim Hoktjeng, handelaar op Pittoe Ketjel alhier woonachtig, eenige koopwaren, tot een bedrag van *f* 3886,32 recepis, verkocht en daarop *f* 2886,32 recepis ontvangen, zoodat er nog eene som van *f* 1000 te betalen overbleef.

Maas Tegas verzocht hem deze gelden in koper af te dragen, hetgeen door Lim Hoktjeng beloofd werd. Eenige dagen daarna begaf eerstgenoemde zich naar het huis van Lim Hoktjeng: deze verzocht hem een oogenblik te wachten, daar hij het geld aan zijne toko wilde gaan halen. Toen Lim Hoktjeng terugkeerde, zeide hij, dat hij eene praauw gehuurd en het geld daarin nedergelegd had, Maas Tegas, zich naar de praauw begevende, vond daarin werkelijk twee verzegelde kistjes, die, volgens beweren van Lim Hoktjeng, ieder *f* 600 koper inhielden.

Hierop beval Lim Hoktjeng den opvarenden naar den Boom te gaan en daar te wachten. Ook Maas Tegas en Lim Hoktjeng begaven zich derwaarts, om een pas te erlangen.

Na het bekomen daarvan, keerde Maas Tegas naar de praauw terug en liet de kisten, in tegenwoordigheid van vijf personen, openen, als wanneer men bevond, dat die kisten niets dan verroest ijzer inhielden.

De zaak is in handen van den hoofd-djaksa gesteld, ten einde daaromtrent het noodige onderzoek te verrigten.

(*Java Bode.*)

KRAWANG. — Den 24sten September jl. brak boven de hoofdplaats een zwaar onweder los, met wind en hagel, en den volgenden dag woedde een storm, waardoor vele woningen en vruchtboomen werden omgerukt, waarbij twee inlanders het leven verloren.

(*Jav. Cour.*)

AUSTRALIE.

De Chinezen overstroomen hier het land, en op sommige plaatsen zijn er dagen dat de straten eerder aan eene Chinesche dan aan eene Engelsche volkplanting zouden doen denken; en in de nabijheid der markten ziet men ze zich verdringen om zich te voorzien van reisvoorraad om mede te nemen naar de gouddistricten; en is dan de markt afgeloopen, dan ziet men hen in lange rijen met hunne vrachten van eetwaren, kookgereedschap en huisgoden naar hunne gouddelvingen gaan. — Na een kort verblijf nemen de Chinezen de Engelsche kleederdragt aan, en tot eenen zekeren graad ook Engelsche gewoonten, zoodat zij als dienstboden goede diensten kunnen doen, doch om daarom te willen beweren dat zij Engelsche grondbeginselen inzuigen, zou te veel gezegd zijn. — Verscheidene huwelijken tusschen Chinezen en Europesche vrouwen zijn reeds gesloten, dewijl menige Engelsche een welgesteld Chinees verkiezen boven eenen onbeschaafde, half verwilderden schaapherder. — Of echter deze vermenging van rassen wenschelijk mag genoemd worden is eene vraag die wij hier niet zullen beantwoorden. In sommige der gouddistricten is de Chinees het voornaamste element, in anderen weder vindt men niets dan Chinezen, en indien de toevoer van uit China zoo onbelemmerd blijft voortgaan, dan zullen onze steden binnen kort hetzelfde tooneel opleveren. — De tijd, dat hierin zal moeten worden voorzien, nadert met rassche schreden.

Een gevolg van den onbelemmerden toevloed van Chinezen is dat de rijsthandel daardoor zeer belangrijk wordt. Een Chineesch koopman, die zich aan de Turon heeft gevestigd, kocht dezer dagen van de firma Byrnes Wise & Co eene partij van 28000 pond rijst; zeker heer Bonnor sleet in eenen dag 20,000 pond enkel aan Chinezen en andere transactien van dien aard, die zeer menigvuldig voorkomen, geven het bewijs van de toenemende rijstconsumptie. In een van de gouddistricten, waar reeds sedert jaren ettelijke vereenigingen van gonddelvers zich hadden vervangen, is een klomp goud gevonden van omstreeks zeven en tachtig Nederl. ponden gewigts. — De plek waar dezelve werd opgedolven, was reeds herhaaldelijk omgespit, en toen der tegenwoordige gelukkige eigenaren van dien schat een paar voet dieper groeven dan hunne voorgangers hadden gedaan, stuitten zij op verreweg de grootste klomp goud die Australie nog heeft opgeleverd.

ENGELAND.

Het volgende moge strekken als een nieuw bewijs hoe zelden in eene beschaafde maatschappij de moordenaar zich en zijne misdaad kan verholen houden. — In den zomer van 1846 werd onder Dagenham, graafschap Essex, in een korenveld het lijk gevonden van eenen policiedienaar George Clarke genaamd. — Het hoofd was bijna geheel van het ligchaam gescheiden, de lederen halskraag doorgesneden, de schedel aan het achterhoofd ingeslagen, en nog meer andere teekenen van geweld toonden ten duidelijkste aan dat de man wreedaardiglijk was vermoord geworden. Alle pogingen om den moordenaar of moordenaars te ontdekken, waren vruchteloos en had men sedert dien tijd geene de minste aanwijzingen dienaangaande kunnen krijgen, tot dat eindelijk, thans eenige weken geleden, de Londensche policie geheel ongezocht omtrent den toedragt dier zaak werd ingelicht.

Eene vrouw, gehuwd met zekeren Smith te Dagenham, kwam vrijwillig de verklaring afleggen dat zij vroeger was gehuwd geweest met zekeren William Page, die medepligtig was aan den bedoelden moord en sedert was over leden. — In den avond van den 26sten Junij 1846 kwam, naar zij zeide, haar toenmalige man te huis, en zeide haar dat hij met zekeren Blewett en een paar andere vrienden eenig koren van eene naburige pachthoeve zoude stelen. — Zij gingen, en haar medenemende, zetten zij haar op schildwacht aan de deur der schuur. Naauwelijks waren de mannen binnen de schuur of zij zag den policiedienaar Clarke aankomen en gaf zulks te kennen aan hen die binnen waren. — Deze kwamen daarop naar buiten met knuppels en hooivorken en vermoordden den policiedienaar. — De vrouw beschuldigt, behalve zich zelve, nog vijf personen, als, haren overledenen man William Page, nog zekeren Page die eene kleine pachthoeve had en op het te stelen koren wachtte, Blewett Wood en Chalk. — Blewett is in hechtenis genomen, Chalk is naar men veronderstelt thans in Australie en de andere drie zijn allen gewelddadig om het leven gekomen. — William Page werd vermoord, Wood hing zich zelf op, en de andere Page heeft zich voor ses jaren geleden reeds vergiftigd. — Als reden voor deze late bekentenis geeft zij op dat wroeging haar daartoe heeft gebragt.

TABAKSCULTUUR IN ALGERIE.

In een verslag over den toestand van de tabakskultuur in Algérie, bij het einde van het tweede trimester van 1858, leest men:

„Het geduld de planters was nooit op zulk een zware proef gesteld als in dit tijdperk; en zonder de onversettelijke volharding, waarmede zij gestreden hebben tegen de vreeselijke plaag van een ongehoorde menigte verwoestende insekten, die door de warmte te voorschijn kwamen en de planten telkens vernielden, zou de oogst allerschraalst zijn uitgevallen.

„Behalve dat zij telkens in onrust verkeerden en onophoudelijk hebben moeten arbeiden, hebben zij zich nog de gedwongen opoffering van meer dan 40 millioen jonge planten moeten getroosten, ter vervanging van de vernielde, en zijn dus genoodzaakt geweest, af te zien van de opbrengst van meer dan 1000 hectares, die men nu voor een andere kultuur heeft moeten gebruiken, dewijl er de kweekerijen geen tabaksplanten meer konden leveren.

„Maar door de inspanning van de kolonisten zal er dit jaar zelfs geen stilstand zijn in den vooruitgang van de tabaksteelt, die tot nog toe onafgebroken plaats had.

„Van de aanplantingen toch kan het volgende overzigt gegeven worden, hetwelk resultaten oplevert, die volstrekt niet te verwachten waren.

	Planters.		Planten.
Algiers.	2400	4348 *h.* 21 *a.* en	122,731,800
Constantine.	547	456 *h.* 88 *a.* en	16,878,720
Oran.	582	372 *h.* 98 *a.* en	12,880,928
	3529	5178 *h.* 7 *a.*	152,491,448

„Wij hebben dien ten gevolge eene vermeerdering te constateren van 294 planters, van 86 hectares, 70 ares en van 5 millioen 673,768 planten, vergeleken met de aanplantingen in het vorige oogstjaar. Maar, ofschoon wij de hoop koesterden, dat wij bij de inzameling van den oogst meer begunstigd zouden zijn dan in 1857, durven wij toch de opbrengst per hectare op niet meer dan 1000 kilogrammes te schatten, ter oorzake van de ongelijkheid in den groei, die er dit jaar in het algemeen in onze tabaksoorten plaats heeft, ten gevolge van de talrijke inboetingen, die de wormen noodzakelijk gemaakt hebben, en wij schatten den aanstaanden oogst, bij de Europesche planters, op niet meer dan 5 millioen 200,000 kilogrammes, die, gevoegd bij de door de inlanders te leveren hoeveelheid, de algemeene opbrengst op circa 6 millioen kilo zullen brengen."

WALVISCHVANGST OP DE KUSTEN VAN CALIFORNIE.

In den *Moniteur de la Flotte* vindt men eenige zeer merkwaardige mededeelingen betreffende de walvisschen, met welker vangst men zich op de kusten van Californië bezig houdt. Deze mededeelingen worden gevonden in eene nota, welke is opgesteld uit verschillende berigten van de kapiteins van walvischvaarders, die deze hebben ingezonden aan de kanselarijen van de te San Francisco gevestigde consulaten. Daarin vindt men een reeks van feiten, die zich in de laatste vijf jaren hebben voorgedaan.

De walvisschen in deze wateren kunnen niet tot eene bijzondere soort gebragt worden, uit het oogpunt van de natuurlijke historie; maar zij onderscheiden zich door een bijzonderen aard, door eenige wijzigingen in de kleur van de huid en door de evenredigheden van zekere organen. Hun ligchaam is van een langeren elliptischen vorm; het swart van de huid is glinsterender, en de grootte van den kop is zoodanig, dat men ze op meer dan een vierd van de grootte van het geheele dier kan stellen. Zij zijn ook langer dan de gewone walvisschen en bereiken dikwijls meer dan 25 nederlandsche ellen. In 1856 heeft men er een gevangen, die 102 voet lang was.

Bij de walvisschen op de kusten van Californië zijn de zintuigen fijner dan bij de andere, en het gehoor, dat de laatstgenoemden slechts in zeer geringe mate hebben, is bij hen uiterst fijn. Ook is het oog over het algemeen groot en scherp ziende. Zij leven langer dan de andere. Dikwijls doet zich het geval voor, dat het wijfje twee jongen draagt, iets, dat bij de andere walvisschen slechts zeer zelden gebeurt.

De pas geboren walvisschen zijn 30 à 35 engelsche voeten lang; zij vergezellen hunne moeder en verdedigen haar, wanneer zij aangevallen wordt. Men heeft er gezien, die, dewijl ze nog te zwak waren om haar te bescher men, op de visschers toeschoten, ten einde de opmerkzaamheid van deze op zich te vestigen, en daardoor hunne moeder gelegenheid te geven om te ontkomen.

De physieke verschillen zijn nog grooter. De walvisschen in de wateren van Californië verdedigen zich niet alleen met groote kracht; zij vallen zelfs dikwijls de visschers aan, en bedienen zich zoowel van list als van geweld.

In 1857 hield zich een van deze dieren, dat zonder gevolg geharpoeneerd was, als of het ten gevolge van zware wonden bezweken was; het liet twee met matrozen bemande booten tot zich naderen; maar toen deze zich onder zijn bereik bevonden, deed hij ze omslaan, ten gevolge waarvan al degenen omkwamen, die, hem dood wanende, op hem af waren gekomen, om hem in stukken te snijden.

Talrijke voorbeelden zou men kunnen aanhalen om te bewijzen hoe gevaarlijk deze dieren zijn en welke voorzorgen men hij de vangst moet gebruiken. Groot is het aantal schepelingen, die bij elk saizoen door deze walvisschen den dood vinden, en het is nuttig, dat de gevaren, waaraan de visschers zich blootstellen, ter algemeene bekendheid komen, opdat men ze zooveel mogelijk vermijde. Tot dat einde zijn dan ook de als het ware officiële inlichtingen, van welke wij boven spraken, bijeen verzameld en openbaar gemaakt.

HOE ENGELAND GAARNE DE WERELD ZOUDE REGEEREN.

Onder den titel van „De Indische Archipel" geeft de *Mitchell's Maritime Register* een ontwerp aan, getiteld: „Hoe Engeland graag de wereld zou regeren!" Het luidt als volgt:

Van tijd tot tijd hebben wij gepoogd de algemeene aandacht te vestigen op het ruime veld dat de eilanden van den Oosterschen archipel den handelaar aanbieden en op de nog onontwikkelde bronnen van rijkdom dier streken. — Het was dus met genoegen dat wij vernamen de uitgave van een werkje van F. Boucher, welks inhoud een beknopt overzigt bevat van de voornaamste plaatsen en eilanden van dien Archipel met eenige wenken omtrent de wijze waarop handel en kolonisatie daar kunnen worden bevorderd, de daar bestaande middelen kunnen worden ontwikkeld, en de inwoners dier schoone streken tot beschaving kunnen worden gebragt. — Het onderwerp van dat boekje, zoo geheel in overeenstemming met onze gevoelens behandeld, en het vroeger door ons daaromtrent gezegde nog uitbreidende, verdient wel dat wij er al onze aandacht op vestigen.

Het zou moeijelijk zijn om de waarde en het gewigt van de eilanden van den Indischen Archipel te hoog te schatten. — Een blik op de kaart toont derzelver ligging. Te zamen genomen bieden deze eilanden eene uitgestrektheid aan van eenige millioenen vierkante Eng. mijlen, of eene oppervlakte, bijna gelijk aan die van Australie. De grond is er in het algemeen vruchtbaar; op vele plaatsen zelfs meer dan weelderig en het klimaat aangenaam en gezond. — De eilanden vloeijen over van rijke inheemsche voortbrengselen, die met zeer weinig moeite worden verkregen. — Op sommige der voornaamsten onder deze eilanden vindt men geschikte havens, bevaarbare rivieren, inhammen, en zeer geschikte plaatsen om eene nederzetting te maken. — Het aantal bewoners dier eilanden bedraagt omstreeks dertig millioen personen, die grootendeels leerzaam, schrander, werkzaam zijn, en gunstig gestemd voor den Europeaan; des noodig zouden zij waarschijnlijk tot bekwame werklieden, machinisten, en assistenten kunnen worden gevormd. — Bijna al die volken zijn uiterst begeerig om zich en hunne landen onder den Britschen scepter te brengen, wel wetende welke groote voordeelen zij daardoor zouden deelachtig worden. Thans bevinden zij zich in eenen wat men noemen mag, half beschaafden toestand, doch zijn zeer vatbaar voor vooruitgang en het is zeker dat zij rijp zijn om eenen uitgebreiden en zeer winstgevenden handel met hen te drijven. — Deze zijn de te boek gestelde bevindingen en zij zijn der overweging wel waardig.

Onze scheepsreeders, kooplieden en handelaren hebben voortdurend behoefte aan nieuwe bronnen van vertier, en toch zijn deze uitgestrekte en prachtige gewesten van alle zijden toegankelijk, overal bevaarbaar, bewonderlijk van vruchtbaarheid, overvloeijende van onontwikkelde bronnen van rijkdom ... nog als ware het onopgewerkt gebleven, en liggen daar onbearbeid en woest, niettegenstaande zij smachten naar ons, op dat wij ze mogen in bezit nemen, terwijl wij van onze zijde groote kosten maken en onze bemoeijingen verspillen aan de bevordering van ondernemingen van betrekkelijk zeer klein belang. — Crawfurd, Marsden, Mundy, Brooke en een aantal andere schrijvers hebben ons in hunne geschriften gewezen op de voordeelen, die het gevolg zouden zijn van de gemeenschap en den handel met die Oostersche eilanden, en toch, hoe weinig is gedaan om deze aanwijzingen zich te benuttigen. — Een paar vereenigingen hebben zich gevormd, en die genieten nu reeds de voordeelen hunner ondernemingen.

Voor het belang en de welvaart van Groot Brittannie zoo wel als voor die van Borneo en de omliggende landen, zou het zeer wenschelijk zijn dat ons Gouvernement door middel van onderhandeling en aankoop de souvereiniteit van dat uitgestrekte en kostbare eiland aan zich kreeg. — Indien men het laat zoo als het is, dan zullen de rijkdommen van dat land nog eeuwen lang onder de verborgene schatten der aarde blijven behooren; en niemand zal tegenspreken dat het onder Britsche heerschappij en kolonisatie, meer voordeel voor de geheele wereld zou opleveren dan het zou doen onder den scepter van eenig ander gouvernement. — Op Borneo volgt in grootte Nieuw Guinea, dat, hoewel het reeds voor twee en een halve eeuw geleden door Europesche reizigers werd ontdekt, nog altijd moet beschouwd worden als tot de terra incognita te behooren. — In 1793 werd op de souvereiniteit van dit groote eiland formeel aanspraak gemaakt door de kapiteins Bampton en Alt van de schepen *Horminzus* en *Chesterfield*. — Het is voldingend bewezen dat de zeerooverij en slavenhandel in den Indischen archipel, zonder bloedvergieten of verwoesting, spoedig kan worden uitgeroeid; dat de inboorlingen gemakkelijk zijn te beschaven; en dat een uitgebreide en winstgevende handel door dien geheelen archipel kan worden gedreven. Ten einde de zeerooverij met kracht te onderdrukken, zouden verscheidene Britsche nederzettingen noodig zijn, op goed gelegene punten, en gesteund door zulk eene krijgsmagt als, in geval van nood, voldoende zoude zijn om de tot algemeen welzijn in te stellen wetten en bepalingen te doen eerbiedigen. — Een vrije en geheel onbeperkte handel zou aan de koopvaardij van alle natien zonder onderscheid moeten worden toegestaan en den Britschen onderdanen geen enkel uitsluitend voorregt. Voor het sluiten van een vredestractaat met China, zou een gedeelte van de thans daar aanwezige Britsche krijgsmagt met veel nut kunnen worden aangewend tot het opnemen en gedeeltelijk onderzoeken van de voornaamste eilanden van den Indischen Archipel. — De laatste gebeurtenissen in China en het daarheenzenden van magtige vloten van Engeland en Frankrijk, zijn voorvallen die geheel in verband staan met de uitbreiding van den handel in het Oosten, en geven als van zelve aanleiding tot eenen blik op andere voordeelige punten om betrekkingen mede aan te knoopen.

De Philippijnsche eilanden, die thans in de magt van Spanje zijn, behooren van regtswege aan Engeland, in zooverre als die eilanden in 1762 door de Britten werden genomen, en aan Spanje werden teruggegeven op voorwaarde dat dezelve verbonden zouden blijven als waarborg voor het losgeld waaromtrent tusschen de beide natiën was overeengekomen. Kapitaal noch interest zijn echter ooit door Spanje betaald geworden, zoodat die eilanden inderdaad aan Groot Brittannie behooren; het zou echter verreweg verkieslijker zijn, om dezelve tegen eenen redelijken prijs te koopen dan ze terug te nemen op grond van eigendoms regt. — Op eene dergelijke wijze zou men Formosa, Chusan en eenige andere eilanden langs de kust van China van het Chinesche Gouvernement kunnen verkrijgen. — Van Borneo, Nieuw Guinea, Timor, Nieuw Brittannie, Nieuw Zeeland, Flores, Sandelwood, Sumatra, Sumbawa en tallooze andere zeer belangrijke plaatsen zou men zich, des verkiezende kunnen meester maken op dezelfde wijze als zulks met Nieuw Zeeland plaats had; dat is, door middel van tractaten, aankoop, en schikkingen met inlandsche hoofden en de bevolking. — In elk geval zou men op sommige geschikte plaatsen in den archipel, ten einde de zeeroovers in bedwang te houden en den handel uit te breiden, kleine vestigingen kunnen aanleggen.

De *Mitchells Maritime Register* zou dus al die stukjes van de wereld, die daar zoo verloren in het water liggen, willen koopen en daarna door krijgsmagt verdedigen: — een vrij goed bewijs dat hij meer vertrouwt op de magt van Engelsche souvereinen dan op de kracht van Engelsche krijgers. Zeer spoedig heeft hij de les vergeten die Engeland nog kortelings in Bengalen zoo krachtig werd herinnerd, dat het dikwijls moeijelijker is te bewaren, dan te bemagtigen. — Op velen van de zoo grif genoemde plaatsen zou de handelaar in eilanden zich zeer bedrogen vinden, als hij geen lust tot verkoopen vond; en de zoo hooggeroemde zucht naar beschaving, dat reikhalsend verlangen naar den Engelschen scepter enz., van die eilanders, getuigt voor zijne totale onkunde betrekkelijk het onderwerp dat hij behandelt. — Velen zouden hem met het voorsnijmes in de hand gretig afwachten als een lekker hapje voor de inlandsche tafel, terwijl hij op andere plaatsen, Sumatra, bij voorbeeld, ten antwoord zou krijgen: „Mijnheer, wij zijn reeds geëngageerd."

TELEGRAFIE.

Magnetische telegraaf in de 16e eeuw. In een zeldzaam werk van zekeren Helvetius, te 's Gravenhage, in 1663 gedrukt, wordt vermeld, dat Johannes Hercules de Sonde of de Sunde, die 140 jaren vroeger geschreven had, den magneet had toegepast om zijne gedachten op zekeren verwijderden afstand kenbaar te maken. „Hij bereydt," zegt Helvetius, „een Compas aen welckers Magneets tongetye „een kleyn klockje is, om van dezelve beweegt te werden, „waer doer een ander afwesende den anderen yetwes beduyden kan, want met een besonder daertoe bereyt yser „kan hy des anderen Compas-naelde 2 of 3 mijlen van „daer, niet alleen om drayen, om eerst het klockje te doen „klincken, waer door dien aen-gedreven wert, om acht te „geven maer selfs kan hy op sijn diergelijke Compas sijn „tongetje drayen op besondere boeckstaven (letters) die „op het Compas geteykent staen, waer naer sich ook „het andere tongetjen, aan diergelycke Compas op sulcke „boeckstaven drayet, welcke dan te samen geset synde seggen wat hy wil; om wijders daer van te lesen wil ick „den Autheur gerecommandeert hebben," enz.

(*Volksblad*, ontleend aan eene mededeeling van den heer Maurin T. C. F. N. Graaf van Nahuys, in de *Volksvlijt*.)

INGEZONDEN STUKKEN

EENE BEZIGHEIDS SCHETS VAN EEN BEZIGHEIDS MAN.

Wij ontleenen de volgende schets uit het leven van een seer merkwaardig man, uit een artikel in de „*N. Y. Sun*."—

„Als een merkwaardig voorbeeld van bezigheids bekwaamheid takt en talent, mogen wij onze lezers wijzen op den loopbaan van Professor Holloway, de eigenaar van de meest populaire medicijnen dezer eeuw. — De opkomst en voortgang van dezen merkwaardigen man heeft geen gelijken gehad gedurende deze tegenwoordige eeuw. — Hij heeft bijna alle hoven van Europa bezocht, en verkreeg vrijheid voor den verkoop zijner Zalf en Pillen van de meesten der gekroonde hoofden der oude wereld. De Koninginnen van Spanje en Portugal, de Koningen van Napels en Sardinie hebben hem audientien verleend, en in St. Petersburg, welke stad hij bezocht kort voor het uitbreken des oorlogs, was hij met bijzondere belangstelling vereerd door den overledenen Czar en den Adelstand.

„Europa doorreizende, ging zijne faam zijn naam vooruit en overal waar hij zich ophield, werd hij bezocht door personen van onderscheiding, terwijl de voornaamste personen er eene eer in stelden zijne kennismaking te zoeken.

„Ongetwijfeld het onderwerp dezer opmerkingen is een naijverig man, maar zijn vernuft en ondernemings geest hebben hem ook verre boven al zijne voorgangers en tijdgenooten in hetzelfde vak geplaatst. — Hij staat alleen; en de overtuiging dat hij dat hooge standpunt kan behouden in spijt van de aanvallen der naijverige en veroordeelende belangzucht, bewijst dat zijne Medicijnen eene wezenlijke waarde bezitten, welke de wereld hoogschat en erkent.

„De sommen gelds, door Professor Holloway uitgegeven voor de bekendmaking zijner Medecijnen, zou ongeloofbaar schijnen zoo het niet bewaarheid werd door zijne boeken. Hij betaalt jaarlijks aan de Nieuwspapier Pers van $ 150,000 tot $ 200,000. Daar is geen taal in druk, waarin zijne Advertentien niet bekend gemaakt worden.

„De takken van zijne bezigheid verspreiden zich van het brandpunt, zijn uitgebreid Etablissement in 244 Strand, Londen, tot alle deelen der wereld.

„Deze merkwaardige man is nu in dit land, in *deze Stad.* De „*Tribune*," als eene juiste hoogschatting dezes onvergelijkelijken ondernemings geest, zegt, dat hebbende, als Alexander de *Oude Wereld* ten ondergebragt, hij nu gereed is de *Nieuwe* te overwinnen. Professor Holloway was niet uitgelokt hier te komen door eene zucht naar winst, want zijne weelde is genoegzaam, om zelfs den meest begeerigen dienaar van den mammon genoegdoening te verschaffen, maar door eene philanthropische begeerte om het voordeel zijner medicijnen te verbreiden onder een volk, welkskarakter hij bewondert. In een zeer kort tijdsbestek zal de Amerikaansche roem van Holloway's Pillen en Zalf hunne Europesche faam evenaren.

CORRESPONDENTIE.

Het stuk, bevattende *eenen toast, op den 2den October ll. uitgebragt door den Regent van Rembang*, kan niet geplaatst worden, omdat wij geen gebruik maken van stukken, waarvan de inzender zich niet bij ons bekend maakt. (*Redactie*)

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN:

Bevallen:

J. M. Humme geb. Specht Grijp, Z. Batoe, Pasoeroean 22 Sept. — De echtgenoote van James Neuland, Z. Batavia 11 Sept. — J. C. Bergmans geb. Wentzel, Z. Soerabaya 29 Sept. — C. F. Rosemeier geb. van Gijen, D. Soerabaya 3 October.

Getrouwd:

W. F. Gijsbers met J. W. A. Ham, Batavia 27 Sept. — A. J. Brouwer met E. C. de Bruijn, Batavia 25 Sept. — P. F. C. Coppens met B. C. E. Sonjé, Samarang 24 Sept. — W. H. Nash met de moeder zijner kinderen, Soerabaya 29 Sept.

Overleden:

J. Metzger, Salatiga 16 Julij. — P. C. Bosch, Malang 17 Sept. — De weduwe A. Harms geb. Mandalisa, Batavia 24 Sept. — M. van Zutphen, 31 j. Batavia 23 Sept. — E. A. J. Schmitt, 43 j. Soerabaya 24 Sept. — H. G. A. Jahn, 40 j. Soerabaya 26 Sept. — L. O. Boumeester geb. Dudman, 22 j. Soerabaya 28 Sept. — Z. J. Kuller, 2 j. 10 m. Soerabaya 26 Sept.

VERTREKKENDE PERSONEN.

A. Muller. — van Epen en familie.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
October	3	Z. M.	Stoomschip Gedeh.	Kapitein ter zee B. H. Staring.	Bawean.
„	4	Nederl. Ind.	„ Menado.	A. Couteron.	Makasser.
„	—	„ „	Venus.	Kerto.	Baliebadong.
„	5	„ „	Bintang Tjoigoan.	Ong Kang Han.	„
„	—	Nederlandsche	De Stad Schiedam.	J. A. Wulp.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
October	2	Nederlandsche	Hollands Trouw.	N. H. Keuker.	Nederl. over Probolingo.
„	3	„	Libra.	G. Van Os.	Amsterdam.
„	—	Nederl. Ind.	Tedok.	Wongso.	Balie Padang.
„	—	„ „	Abbool Hassim.	Said Alie b. Aloei Alhabassi.	Sinkaw. over Sumanap.
„	—	Nederlandsche	Antonia Geertruida.	D. F. Browning.	Nederl. „ id.
„	—	Nederl. Ind.	Antoinette.	T. Chasteau.	Grissee.
„	4	Deensche	Helvetia.	H. Bruhn.	Engeland.
„	5	Nederl. Ind.	Noorban.	Said Alie b. Djem bin Djahia.	Batavia over id.
„	—	Nederlandsche	Luconia.	G. D. Hulshoft.	Nederl. „ Batavia.
„	6	Amerikaansche	Golden Rule.	Th. Maijo.	„ „ Samarang.
„	—	Fransche	Jessore.	D. Gachet,	Frankrijk „ Batavia,
„	—	Nederl. Ind.	Bingseeng.	Sanimau	Balie Badong.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Stad Schiedam.	T. Wulp.	Inreparatie.	Fraser Eaton & Co.
„	Beatrix.	Van der Wijck.	Onbepaald.	„ „ „ „
Engelsche	Adolphus.	J. Greig.	Australie.	„ „ „ „
Amerikaansche	Thatcher Magauld.	Baxter.	Nederland.	„ „ „ „
„	Escort.	Pepper.	Onbepaald.	„ „ „ „
Bremer	Creole.	Krabb.	„	„ „ „ „
Zweedsche	Ellida.	Gooberson.	„	„ „ „ „
Nederlandsche	Drie Vrienden.	L. P. Andersson	„	„ „ „ „
„	Catharina Wilhelmina.	T. H. Popken.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
Bremer	Post.	Wiegand.	„	„ „ „ „ „
Bremer	Emigrant.	Andressen.	Onbepaald.	Wm. Mathieu & Co.
Nederlandsche	Jacob.	Börger.	Onbepaald.	„ „ „ „
„	Jan Schouten.	Coening Meijer.	„	Schimmelpenninck & Co.
„	Zaanstroom.	Schaap.	„	„ „ „
Nederlandsche	Bantam.	B. G. van der Bolch.	Onbepaald.	Ruyl Cramer & Co.
„	Catharina Wilhelmina.	Popken.	„	„ „ „ „
„	Laurens Koster.	Koenen.	„	„ „ „ „
„	Albatros.	Haasnoot.	Nederland.	„ „ „ „
„	Petronella Catharina.	Hagen.	„	„ „ „ „
„	J. C. Schotel.	Beest Holle.	Nederland.	C. F. van Leeuwen & Co.
„	Christiaan Huijgens.	Van Katwijk.	„	„ „ „ „ „
„	Delftshaven.	Schaap qq.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
„	Schoonderloo.	Keuker.	„	„ „ „ „
„	Calijpso.	Nolles.	Nederland.	„ „ „ „
„	De Zwijger.	Hoogland.	„	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Stoomschip Macasser.	Smith.	In reparatie.	„ „ „ „
„ „	„ Banda.	—	Idem.	„ „ „ „
Nederlandsche	Economist.	J. C. S. Olivier.	Amsterdam.	W. W. Cook & Co.
„	Atlas	Bakker.	„	P. Kervel & Co.
Engelsche	Anne Foster.	Clarke.	Engeland.	McMillan Marten & Co.
„	Strathfildsaije.	McNear.	„	„ „ „ „ „
„	Vernon.	Gilbert.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Europa.	S. G. Tromp.	Nederland.	Anemaet & Co.
„	Twee Anthonijs.	C. von Rijn van Alkemode.	„	„ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met het stoomschip *Gedeh*, de resident van Soerabaija Jonkh. Mr. H. C. van der Wijck, de predikant A. A. T. Mounier en de heer Mr. Trip.

Met het stoomschip *Menado*, de majoor Lindwurm, de heeren Bosch en fam., Magnin, van den Vrijhoef, du Puij en Croockewit, Z. M. troepen en Bannelingen.

Vertrokken Passagiers.

Met de brik *Libra*, de heer van der Kouwen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Ardjoeno, Merapi en Gedeh; de schoenerbrik Banda; de schepen Dominion, Agamemnon, Zaanstroom, Thatched Magauld, Catharina Wilhelmina, Strathfielsaije, Emigrant, Adèle, Djoedool Moebarak, Europa en Monsoon; de stoomschepen Banda, Makasser en Menado; de barken Fathal Ma-än, Saijan Maskoor, Goensien, Economist, Henry Winch Resident van Son, Jan Schouten, Laurens Coster, Anne Forster, Creole, J. C. Schotel, Jacob, Beatrix, Salma, de Zwijger, Albatros, Petronella Catharina, Drie Vrienden, Christiaan Huijgens, Delftshaven, Schoonderloo, Louise Amtoinette, de Twee Anthonijs, Calypso, Djabeer, Fathool Wadeet en Stad Schiedam; de brikken Bantam, Vernon en Ellida; de schoeners Sarie Tengaroong, Histlie Lamoerie, Hing Thaij Attaief, Hoseeng, Adelphus, Fearnet, Venus en Bintang Tjaigo-an; de kotters Tedek en Rieugit.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

27 Sept. De Ned. Ind. schoener *Bella*, gezagv. Jono, van Soerabaija.

29 Sept. Het Ned. schip *Alcor*, gezagv. F. J. van Oppen, van Soerabaija.

20 Sept. Het Ned. schip *Triton*, gezagv. H. Olie van Soerabaija.

VERTROKKEN.

25 Sept. De Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, naar Soerabaija.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Grootmeester Nationaal, Jozepha Louisa, Jacoba Christina, Alcor, Triton en Bella.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 4den tot en met den 6den October 1858.

AANVOER.

Van Batavia per het Ned. schip *Calypso*, gezagv. D. R. Nolles, agenten B. Kopersmit & Co.

8 kisten manufacturen, 100 manden bier, P. Kervel en Co; 4 kistjes provisien, Ruijl Cramer en Co; 45 kistjes wijn, 50 kistjes cognac, 3 kisten eau de cologne, Schimmelpenninck en Co; 3 kistjes kleedingstukken en 1 paar pistolen, B. J. van Eck en Co; 46 balen goenie, 25 balen goenie garen, W Mathieu & Co.

Van Nederland per het Ned. schip *Euterpe*, gezagv. A. Kuiper, agenten Schimmelpenninck & Co.

2 geemballeerde wagens, Schimmelpenninck & Co.

Van Sumbawa per de Ned. Ind. bark *Fathool Wadoet*, gezagv. Said Sech Aljoefrie, agent Gezagvoerder.

51 paarden, $6\frac{61}{100}$ picols was, 60 picols rijst, 90 picols sw. katjang, ƒ 500 aan kopergeld, ƒ 1000 aan zilvermunt en kleinigheden, Gezagvoerder.

Van Moluccos per het Ned. Ind. stoomschip *Menado*, gezagv. Couteron, agenten B. Kopersmit & Co.

$20\frac{28}{100}$ picols was, 1 kist siroop, 1 zak koffij, Nash; $10\frac{16}{100}$ picols was, W. W. Cook & Co; 2 kisten diverse, Adroos; 5 collies onbekend, Pompoa; een paard, W. Cores de Vries.

Van Balie per de Ned. Ind. schoener *Bintang Tjegoan*, gezagv. Ong Kang Han agent Gezagvoerder.

195 picols koffij, 200 picols klapper-olie, 1 kist amfioen, ƒ 1200 aan spaansche matten en kleinigheden, Gezagvoerder.

Van Balie per de Eng. schoener *Venus*, gezagv. Kerto, agenten McMillan Marten & Co.

2 kisten opium, 30 picols korianderzaad, McMillan Marten & Co.

Van Batavia per het Ned. schip *Stad Schiedam*, gezagv. F. Wulp, agenten Fraser Eaton & Co.

73 balen drills, J. F. van Leeuwen & Co; 10 kistjes champagne wijn, 75 kisten madapollams, W. W. Cook en Co; 26 kistjes champagne wijn, 25 kistjes hermitage wijn, B. J. van Eck en Co; 2000 vloersteenen, 1 krandj. agar agar, Lien Bin Lian.

UITVOER.

Naar Engeland en Nederland per het Deensche schip *Helvetien*, gezagv. H. Bruhn.

$4584\frac{05}{100}$ picols suiker, Fraser Eaton & Co.

Naar Nederland via Batavia per het Ned. schip *Luconia*, gezagv. Hulshoff.

387 schuitjes tin wd. 200 picols, $5001\frac{38}{100}$ picols suiker, 4000 picols koffij, 100 picols rotting, N. H. M.

Naar Nederland via Samarang en Batavia per het Am. schip *Golden Rule*, gezagv. Jhs. Moije.

$2021\frac{47}{100}$ picols suiker, Schimmelpenninck & Co; $188\frac{78}{100}$ picols rotting en $2000\frac{89}{100}$ picols suiker, Fraser Eaton & Co.

Naar Frankrijk via Batavia per het Fr. schip *Jessore*, gezagv. Gachet.

$124\frac{60}{100}$ picols rotting, Fraser Eaton & Co; $4002\frac{05}{100}$ picols suiker, Anemaet & Co.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Bingseng*, gezagv. Pa Sarieman.

48 picols ledige olie tonnen, 20 kisten anijsdranken, 10 stuks ledige kisten, Ko Ohwan.

Naar Sumanap per de Ned. Ind. bark *Abool Hassim*, gezagv. Said Alie bin Aloewie Alhabassij.

8 kisten inhd. lijnwaden, Sech Salim Habassij.

Naar Batavia en Sumanap per de Ned. Ind. bark *Noorban*, gez. Said Alie bin Djin.

30 picols sw. peper, 78 kisten inhd. manufacturen en kleinigheden, diverse Arabieren.

Marktprijzen.

Suiker N°. 16 per picol ƒ 17 à ƒ $17\frac{1}{2}$.—
Koffij per picol. ƒ 30.—
Rijst (cargo) per kojang ƒ 108 à ƒ 110.—
Id. (witte) „ „ ƒ 135 à ƒ 150.—
Kochuiden per 100 st. ƒ 200 à ƒ 300.—
Arak per legger. ƒ 50.—
Olie (Klapper) ƒ 17.—
Olie (Katjang).
Kadjang Matten
Rotting. ƒ 8.—
Wisselkoers 99%.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag 10 October 1858, des morgens ten half 9 ure. Ds. SCHIFF.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. Wijt & Z. te *Rotterdam*, bij L. van Bakkenes & Co te *Amsterdam* en W. J. van Hazen Noman te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.